

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης

του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης

σε συνεργασία με το **ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος – Ινστιτούτο Πληροφορικής και Επικοινωνιών**

με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της ένταξης»

ΘΕΜΑ:

"Οι απόψεις των εκπαιδευτικών για τις δομές υποστήριξης των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο γενικό σχολείο. Η περίπτωση της Παράλληλης Στήριξης στην Ανατολική Αττική"

της

ΜΑΡΑΝΤΟΥ ΕΥΘΑΛΙΑΣ

Μεταπτυχιακή διατριβή που υποβάλλεται

στην τριμελή επιτροπή για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου του

Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης

του Τ.Ε.Φ-Δ.Π.Θ. σε συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημόκριτος – Ινστιτούτο

Πληροφορικής και Επικοινωνιών

με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της ένταξης»

Εγκεκριμένο από την τριμελή επιτροπή:

1ος Επιβλέπων: Θεόδωρος Γούπος, Συνεργάτης Ερευνητής Ι.Π.Τ. Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. "Δημόκριτος"

2^{ος} Επιβλέπων: Σπυριδούλα Κατσαντώνη, Συνεργάτιδα Ερευνήτρια Ι.Π.Τ. Ε.Κ.Ε.Φ.Ε.
"Δημόκριτος"

3^{ος} Επιβλέπων: Παναγιώτης Μαντάς, Συνεργάτης Ερευνητής Ι.Π.Τ. Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. "Δημόκριτος"

ΑΘΗΝΑ, 2022

κατάρτισης: Αντιλήψεις γονέων και εκπαιδευτικών. Θεσσαλονίκη, 2014.

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Papadimitriou, V. & Koutsoklenis, A. (2020). Evaluation of the development of parallel support from 2014 to 2019 based on aggregate data. *Επιστήμες Αγωγής*. Τεύχος 2.

Santamaria, L., & Thousand, J. (2004). Collaboration, co-teaching, and differentiated instruction: A process-oriented approach to whole schooling. *International Journal of Whole Schooling*, 1(1), 13-27.

Smith, D. & Tyler, N. (2019). *Εισαγωγή στην Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση: Φέρνοντας την αλλαγή*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.

Zoniou-Sideri, A., & Vlachou, A. (2006). Greek teachers' belief systems about disability and inclusive education. *International Journal of Inclusive Education*, 10(4-5), 379-394. <https://doi.org/10.1080/13603110500430690>

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αλεβίζος, Γ., Βλάχου, Α., Γενά, Α., Πολυχρονοπούλου, Σ., Μαυροπούλου, Σ., Χαρούπιας, Α. & Χιουρέα, Ου. (2021). *Εξειδικευμένη εκπαιδευτική υποστήριξη για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες*. Ανακτήθηκε από:

http://www.iep.edu.gr/docs/pdf/%CE%95%CE%9E%CE%95%CE%99%CE%94%CE%99%CE%9A%CE%95%CE%A5%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%97_%CE%95%CE%9A%CE%A0%CE%91%CE%99%CE%94%CE%95%CE%A5%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97_%CE%A5%CE%A0%CE%9F%CE%A3%CE%A4%CE%97%CE%A1%CE%99%CE%9E%CE%97.pdf

Βλάχου, Α., Διδασκάλου, Ε. & Παπανάνου, Ι. (2012). *Εννοιολογικές προσεγγίσεις της αναπηρίας και οι επιπτώσεις τους στην εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία*. Στο Ζώνιου-Σιδέρη, Α., Ντεροπούλου-Ντέρου, Ε. & Βλάχου-Μπαλαφούτη, Α. (Επιμ.), *Αναπηρία και εκπαιδευτική πολιτική* (σελ. 65- 89). Αθήνα: Πεδίο.

Βόμβα, Κ. (2012). *Η Νομοθεσία της Ειδικής Αγωγής από τον 1143/1981 έως τον 3699/2008: Νομοθετικές αλλαγές και θέσεις των κομμάτων για την εκπαίδευση των παιδιών με ειδικές ανάγκες* (Μεταπτυχιακή εργασία). Ανακτήθηκε από:

<https://ikee.lib.auth.gr/record/129786/files/GRI-2012-9163.pdf>

Γελαστοπούλου, Μ. (2017). *Ο θεσμός της παράλληλης στήριξης στο πλαίσιο της ενταξιακής εκπαίδευσης*. Στο Μ. Γελαστοπούλου, & Α. Γ. Μουταβελής (Επιμ.), *Εκπαιδευτικό υλικό για την παράλληλη στήριξη και την ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο σχολείο* (σελ. 11-42). Αθήνα: Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Ανακτήθηκε από:

http://iep.edu.gr/images/IEP/EPISTIMONIKI_YPIRESIA/Epist_Monades/A_Kyklos/Proshol_Agogi_nea/2019/ekp_yliko_mathiton_me_anapiria.pdf

Γόγολα, Α. (2019). *Εναλλακτικές μορφές εκπαίδευσης – «Κατ' οίκον εκπαίδευση»*. *Νέος Παιδαγωγός*, 11, 708-718. Ανακτήθηκε από:

https://www.researchgate.net/publication/331977530_Enallaktikes_morphes_ekpaideuses_-_Kat'_oikon_ekpaideuse

Γούλας, Α. (2015). *Παρουσία και ανάπτυξη με κριτικό τρόπο τις σημαντικότερες ιδέες του κεφαλαίου των Σωκράτους & Αγγελίδη (2009) «Συνδιδασκαλία στο*

νηπιαγωγείο: Προβλήματα και προοπτικές» και σύνδεση της εν λόγω μελέτης με τη Συμπεριληπτική Εκπαίδευση (Μεταπτυχιακή εργασία). Πανεπιστήμιο Λευκωσίας.

Ανακτήθηκε από:

https://www.academia.edu/29416226/%CE%A3%CF%85%CE%BD%CE%B4%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CF%83%CE%BA%CE%B1%CE%BB%CE%AF%CE%B1%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CE%A3%CF%85%CE%BC%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BB%CE%B7%CF%80%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CE%95%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%AF%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7_docx

Δουνδουλάκη, Δ. & Πουρνή Αι. (2021). *Απόψεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που εργάζονται στην Παράλληλη Στήριξη για το ρόλο τους στην ένταξη των ανάπηρων μαθητών* (Μεταπτυχιακή εργασία). Ανακτήθηκε από:

https://repo.lib.duth.gr/jspui/bitstream/123456789/13645/1/DoundoulakiDPourniA_2021.pdf

Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή. (2009).

Πολυπολιτισμικότητα και Ειδική Αγωγή. Odense, Denmark: European Agency for Development in Special Needs Education. Ανακτήθηκε από: <https://www.european-agency.org/sites/default/files/Multicultural-Diversity-EL.pdf>

Ζαχαράκη, Μ. (2017). *Ζητήματα συνεργασίας και συνεργατικής διδασκαλίας μεταξύ εκπαιδευτικών γενικής και ειδικής εκπαίδευσης: Οι απόψεις των νηπιαγωγών γενικής εκπαίδευσης* (Μεταπτυχιακή εργασία). Ανακτήθηκε από:

<https://ir.lib.uth.gr/xmlui/bitstream/handle/11615/47516/16618.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Ιμβριώτη, Ρ. (1939α). *Ανώμαλα και καθυστερημένα παιδιά: Πρώτος χρόνος του Προτύπου Ειδικού Σχολείου Αθηνών*. Αθήνα: Ελληνική Εκδοτική Εταιρία.

Καμπανέλλου, Π. (2011). *Οι απόψεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, γενικής και ειδικής αγωγής, για το μοντέλο της παράλληλης στήριξης στο πλαίσιο της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης παιδιών με και χωρίς ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες* (Μεταπτυχιακή εργασία). Ανακτήθηκε από:

<http://dspace.lib.uom.gr/handle/2159/14473>

Κουντουριώτου, Π., Δημακοπούλου, Μ., & Πολυχρονοπούλου, Σ. (2016). Στάσεις εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης απέναντι στο δικαίωμα των μαθητών με ε.ε.α. στη συνεκπαίδευση: ερευνητική μελέτη. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 2014(1), 103. <https://doi.org/10.12681/edusc.198>

Κυριαζή, Ε. (2020). *Παρουσίαση δράσεων ειδικής αγωγής που έχουν συγχρηματοδοτηθεί από το ΕΣΠΑ* (Διπλωματική εργασία).

Μάλαμα, Β. (2013). Μεθοδολογικά και Πρακτικά Ζητήματα που αφορούν το θεσμό της Παράλληλης Στήριξης. *Ημερίδα: «Η ειδική αγωγή και η εκπαίδευση των παιδιών με σύνθετες δυσκολίες. Προτάσεις για την υποστήριξη της ένταξης στη σχολική κοινότητα»* (σελ. 35-47). Καλαμάτα. Ανακτήθηκε από:

http://kalamata.uop.gr/~litd/anakinosis/praktika_imerida_1_13.pdf

Μαρκοπούλου, Χ. (2006). *Η Κοινωνική Διάσταση της Ειδικής Αγωγής, ο Ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού*. Αθήνα: εκδόσεις Διάπλαση.

Νικολάου, Γ. (2011). *Ένταξη & Εκπαίδευση των αλλοδαπών μαθητών στο Δημοτικό Σχολείο*. Αθήνα: Εκδόσεις Πεδίο.

Νοβάκος Ι. (2018). Χαρτογράφηση της Επιστημονικής Συγκρότησης και Κατάρτισης των ειδικών παιδαγωγών των τμημάτων ένταξης. *Επιστήμες Αγωγής*, 2018(3), 46–67. Ανακτήθηκε από <https://ejournals.lib.uoc.gr/index.php/edusci/article/view/299>

Παλαιολόγου, Ν. & Ευαγγέλου Ο. (2003). *Διαπολιτισμική παιδαγωγική. Εκπαιδευτικές, διδακτικές και ψυχολογικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: εκδόσεις Ατραπός.

Παντελιάδου, Σ., Παπανικολάου, Γ. & Γιαζιτζίδου, Σ. (2014). Η εμπειρία της Παράλληλης Στήριξης: απόψεις εκπαιδευτικών γενικής και ειδικής αγωγής.

Πρακτικά 18ου Διεθνούς Συνεδρίου, (II). Πάτρα. Ανακτήθηκε από:

https://www.researchgate.net/profile/Sophia_Giazitzidou/publication/304705944_Experience_of_Parallel_Support_Special_and_General_Teachers'_Views/links/5777b9f108ae4645d6100906/Experience-of-Parallel-Support-Special-and-General-Teachers-Views.pdf